

Izrael

Otázal se: "Jak se jmenuješ?" Odpověděl: "Jákoab." Tu řekl: "Nebudou tě už jmenovat Jákoab (to je Úskočný), nýbrž Izrael (to je Zápasí Bůh), neboť jsi jako kníže zápasil s Bohem i s lidmi a obstál." (1Mo 32:28,29)

Úvod

Jméno Izrael je dnes spojováno především s židovským státem, který vznikl 15. května 1948 na území, které se částečně shoduje s územím dávného Izraelského království. Minulost Izraelského království, jeho vznik a zánik je zapsán v Bibli v tzv. hebrejských písmech. Původně bylo izraelské království dvanáctikmenné. Jednotlivé kmeny se jmenovaly podle dvanácti Jákoabových synů. Největšího rozmachu dosáhlo Izraelské království za vlády Šalomouna, syna Davidova. Po jeho smrti bylo království rozděleno na severní desetikmenné království, kterému začal vládnout Jerobeám a dvoukmené království, které zdědil po svém otci Šalomounovi Rechabeám. K rozdělení došlo kvůli hříchům krále Šalomouna (1Kr 11:11). Hlavním městem původního Izraele bylo město Jerusaleem. Po rozdělení království na dvě, zůstal Jerusaleem hlavním městem království dvou kmenů, Judy a Benjamina. Po zničení desetikmenného království se jeho příslušníci rozptýlili mezi obyvatelstvo ostatních národů a ztratili svou původní kmenovou identitu. Tento stav trvá dodnes. Dnešní stát Izrael vznikl z iniciativy příslušníků Judy, posledního kmene, který si zachoval svou identitu. Je oprávněné se ptát, zda jméno Izrael může představovat jen tento jediný kmen?

Co znamená jméno Izrael

Doslovný význam jména je zmíněn už v citovaném textu v úvodu. "*Zápasí Bůh*" a také je vysvětlen důvod, proč Jákoab toto jméno dostal: "*neboť jsi jako kníže zápasil s Bohem i s lidmi a obstál.*". Jinak řečeno, Jákoab obstál ve zkouškách, projevil velkou statečnost a trpělivost. Od této chvíle už nejedná jen sám za sebe. Jeho nové jméno zároveň říká, že zastupuje Boha. V jeho osobě **zápasí Bůh**. To je velká pocta a odpovědnost zároveň, která přešla z Jákoaba na všechny jeho syny a jejich potomky. Pravý Izraelec nejedná jen svým jménem, které dostal od svých rodičů, ale i jménem Boha. Jméno Izrael je výjimečné i tím, že ho člověk dostal od samotného Boha.

Poznámka: Když Jákoab dostal jméno Izrael, byl Jákoab osamocen a zápasil s někým, koho nazývá Bohem (1Mo 32:25-35). Později Bůh vyzval Jákoaba, aby se vrátil do *Bét-elu*. Jákoab zareagoval tak, že řekl svému domu, aby se zbavili všech cizích bůžků a oni tak udělali. Pak se vydali k místu setkání s Bohem. Zde navštívil Jákoaba znovu na místě nazvaném Bét-el a opět, už bez vysvětlování, Jákoabovi opakuje, že se nebude jmenovat Jákoab, ale Izrael a poté mu řekl, že se z něj (Izraele) stane národ, společenství národů.

Tím jej i jeho potomstvo Bůh učinil svým služebníkem, protože jméno, kromě rodičů, mohl dát někdo postavením vyšší někomu nižšímu. Stejný princip lze vidět už u Adama, který dostal za úkol pojmenovat zvířata, neboť byl ustanoven Bohem, aby vládl všemu živému. Později, když se po vyhnání ze zahrady v Edenu změnilo i postavení ženy vůči Adamovi a on nad ní začal panovat, dal jí zároveň jméno Eva.

Před tím, než Bůh v Bét-elu Jákobovi potvrdil nové jméno Izrael a požehnal mu, očistil Jákob svůj dům od všech cizích bůžků. I proto mohl jméno Izrael dostat nejen Jákob, ale i jeho potomstvo a dokonce mu Bůh řekl, že z něho vzejde národ, společenství národů i králové. Tehdy Bůh přišel k Jákobovi pravděpodobně v osobě anděla, podobně jako k jeho dědovi Abrahámovi (1Mo 18:1-16). Takže celý dům Jákoba mohl být svědkem té události. Je přirozené, že dnešní poslední tělesní potomci, kteří si uchovali původní kmenovou příslušnost, se považují za právoplatné nositele jména Izrael.

Dvanáct kmenů

„Synů Jákobových bylo dvanáct. Synové Lejini: Rúben, Jákobův prvorozený, Šimeón a Lévi, Juda, Isachar a Zabulón. Synové Ráchelini: Josef a Benjamín. Synové Rácheliny otrokyně Bilhy: Dan a Neftalí. A synové Lejiny otrokyně Zilpy: Gád a Ašer. To jsou synové Jákobovi, kteří se mu narodili v Rovinách aramských.“ Když Jákob umíral, žehnal těmto svým synům. Synům Josefovým žehnal zvlášť.

Ve 4Mo 1. kapitole je rozdělena zaslíbená země mezi jednotlivé kmeny. Jediný Levi nedostal samostatné území. Naplnila se tak částečně Jákobova závěť, že kmeny Šimeon a Levi budou rozptýleny mezi lid. Místo Leviho dostali území Josefovi synové Efraim a Manase, kteří se stali samostatnými kmeny místo svého otce Josefa.

Šimeon území dostal. Mojžíšovo požehnání však jako kmen nedostal. Mojžíšovo žehnání je zaměřené na vývoj a funkce Izraelových kmenů v celém Izraeli. A kmen Šimeon byl jakoby z vývoje Izraele vyloučen. Na rozdíl od Leviho, který žádné území nedostal, ale roli v Božím lidu ano. Reálná situace při příchodu do zaslíbené země byla taková, že kmenů fyzicky existovalo třináct, ale požehnání kmenům Izraele se vztahovalo na kmenů dvanáct. Svědčí to o tom, že číslo dvanáct představuje po všech stránkách úplnost Izraele jako Božího lidu, bez ohledu na množství subjektů, které se v něm nachází fyzicky. Číslo dvanáct nelze proto chápat jen doslovně, ale i jako číslo vyjadřující organizační úplnost Božího lidu z hlediska poslání, podle něhož Bůh svůj lid ve Zj 7:4-8 vybírá.

Ve výčtu dvanácti kmenů Izraele ve Zj 7:4-8 však nechybí ani Levi ani Šimeon, ale chybí Dan. Jak je to možné? Není pravděpodobně náhoda, že v Janově prorockém vidění chybí právě Dan, o němž Jákob v závěti řekl: *„Dan, ten povede pře svého lidu jako jeden z kmenů Izraele. Hadem na cestě buď Dan, buď na stezce růžkatou zmijí, jež do paty uštkne koně, že se jeho jezdec skácí nazpět...“* Proč zrovna v Janově prorockém vidění dochází k této změně? Je to pravděpodobně proto, že výčet kmenů v něm souvisí s duchovními vlastnostmi a dovršeným vývojem tohoto kmene. Dan je v Jákobově závěti popsán jako zákeřný jedovatý had. Takový kmen určitě do Bohem schváleného a vybraného společenství Izraele nepatří. Je to jeden z důkazů, že fyzická příslušnost k Abrahámovým potomkům, nevede automaticky k Božimu schválení.

Jákob žehná svým dvanácti synům. Mojžíš žehná dvanácti pokolením Izraele a Bůh vybírá do dvanácti pokolení Izraele. Jákobovo žehnání synům je do určité míry založené na vlastnostech a chování jeho synů. Je to podobné jako když Noe žehná svým synům a vycházel z toho, jak se chovali. Jejich chování mělo vliv na předpokládaný vývoj jejich potomků. Dnes bychom řekli, že se vlastnosti přímých potomků patriarchů předali jejich synům a dalším pokolením, která z nich vzešli, jako genetické dědictví. Z něho se dal předpovědět jejich další vývoj. To samé je patrné z Jákobova žehnání respektive závěti. Velmi zřetelně je to vidět v případě Rubena, Šimeona a Leviho nebo Josefa. Mojžíšovo žehnání pokolením Izraele je více

zaměřené na role a působení, které měly mít jednotlivé kmeny v celém dvanáctikmenném Izraeli.

Jméno Izrael není proto jen identitou jednoho národa nebo státu, ale původ a okolnosti, za nichž Jákob ke jménu přišel, dávají jménu Izrael větší význam. **Izrael je označení Bohem schválených služebníků, z nichž Bůh činí národ.** Sloužit tomuto záměru měla tzv. Mojžíšova smlouva, kterou Bůh uzavřel na poušti skrze Mojžíše se všemi potomky Izraele, kteří vyšli s Mojžíšem z Egypta. „*Nyní tedy, budete-li mě skutečně poslouchat a dodržovat mou smlouvu, budete mi zvláštním vlastnictvím jako žádný jiný lid, třebaže má je celá země. Budete mi královstvím kněží, pronárodem svatým. To jsou slova, která promluvíš k synům Izraele.*” *Mojžíš přišel, zavolal starší lidu a předložil jim všechno, co mu Hospodin přikázal. Všechen lid odpověděl jednomyslně: "Budeme dělat všechno, co nám Hospodin uložil."* *Mojžíš tlumočil odpověď lidu Hospodinu.*” (2Mo 19:5-8) Jméno Izrael je společným označením pro všechny. A když byl na žádost lidu ustaven nad nimi král, aby jim vládnul, dostalo jeho království jméno Izrael, neboť bylo Božím královstvím, které mělo zákon přímo od Boha JHVH. To platilo až do zničení Jerusalema Babylonským králem. Po jeho znovu vybudování už Izraelci, respektive Juda, neměli stejnou suverenitu jako před zničením a až na krátké výjimky vždy nad ním vládly pohanské velmoci. V roce 70 n.l., po zničení druhého chrámu a rozehnaní Židů do celého tehdejšího světa, zaniklo fyzické Izraelské království definitivně.

Jak už bylo řečeno, přes rozdíly ve vyjmenování kmenů mají všechna místa ve výčtu kmenů něco společného. Je to počet dvanáct. Ze studie o 144 000 víme (<http://www.t-b-from.cz/main/t-b-from/Texty/Kstudie/144000.html>), že jde o organizační číslo, které má za základ právě číslo dvanáct. Proč právě číslo dvanáct? **Jak vyplývá z již zmíněné studie, představuje číslo dvanáct pravděpodobně organizační úplnost.** Podobně jako číslo sedm představuje úplnost, završení vývoje nebo procesu. Od začátku až do konce. Příkladem je sedm stvořitelských dnů.

Kdo je Izrael a jak se vyvíjí?

Už víme, že jméno Izrael dostal Jákob, syn Izákův, vnuk Abrahámův za to, že obstál ve zkouškách. Bůh Jákoba schválil, a dal mu jméno (*Zápasí Bůh*), které z Jákoba učinilo Božího zástupce a služebníka před ostatními lidmi. Jméno Izrael prohlásil za dědičné (1Mo 35:9-12). Tím, že existence Izraele byla podložena smlouvou a Božím zákonem, vznikl právní precedent. Bůh jedná se svým lidem na základě jasně stanoveného práva. „***Tento příkaz, který ti dnes udílím, není pro tebe ani nepochopitelný, ani vzdálený. Není v nebi, abys musel říkat: "Kdo nám vystoupí na nebe, vezme jej pro nás a ohlásí nám jej, abychom ho plnili?" Ani za mořem není, abys musel říkat: "Kdo se nám přeplaví přes moře, vezme jej pro nás a ohlásí nám jej, abychom ho plnili?" Vždyť to slovo je ti velmi blízko, ve tvých ústech a ve tvém srdci, abys je dodržoval. Hled', předložil jsem ti dnes život a dobro i smrt a zlo; když ti dnes přikazuji, abys miloval Hospodina, svého Boha, chodil po jeho cestách a dbal na jeho přikázání, nařízení a právní ustanovení, pak budeš žít a rozmnožíš se; Hospodin, tvůj Bůh, ti bude žehnat v zemi, kterou přicházíš obsadit. Jestliže se však tvé srdce odvrátí a nebudeš poslouchat, ale dáš se svést a budeš se klanět jiným bohům a sloužit jim, oznamuji vám dnes, že úplně zaniknete. Nebudete dlouho živi v zemi, kam přecházíš přes Jordán, abys ji obsadil. Dovolávám se dnes proti vám svědectví nebes i země: Předložil jsem ti život i smrt, požehnání i zlořečení; vyvol si tedy život, abys byl živ ty i tvé potomstvo...*” (5Mo 30:12-19)**

Zde je nutné vysvětlit, proč Bůh v zákoně svému vyvolenému lidu oznamuje nejen požehnání, ale i zlořečení, když jméno Izrael znamená Bohem schválené služebníky. Ze zákona je vidět, že Bůh předpokládá i selhání svého vyvoleného lidu. Opět zde platí princip dědičnosti. Jákob zdědil Boží zaslíbení daná Abrahámovi, protože jej Bůh vyvolil místo Ezaua. Ale teprve když obstál ve zkouškách, je Jákobovi dané nové jméno Izrael. **Boží vyvolení Jákoba tedy bylo dřív než jeho schválení, že obstál ve zkouškách. Z toho plyne, že i vyvolený jedinec musel projít Boží výchovou a zkouškami, aby mohl být schválen. To samé platí i pro Jákobovy potomky. Zdědili sice nové jméno Izrael, ale museli projít Boží výchovou a obstát ve zkouškách, aby mohli být schváleni.** A k tomu sloužil zákon. Ten vytvořil jasný a srozumitelný rámec pro výchovu Božího vyvoleného lidu. Například to, že jsou před ostatními národy zástupci, služebníci Boha, který jim dal jméno. „*I ukázal se Bůh znovu Jákobovi, když přišel z Rovin aramských, a požehnal mu slovy: "Tvé jméno bylo Jákob; už nebudeš zván Jákob, tvé jméno bude Izrael." A dal mu jméno Izrael. Dále mu Bůh řekl: "Já jsem Bůh všemohoucí. Plod' a množ se; vzejde z tebe národ a společenství pronárodů, i králové vzejdou z tvých beder. Zemi, kterou jsem dal Abrahamovi a Izákovi, tu dám tobě; tvému potomstvu dám tuto zemi."* (1Mo 35:9-12) Bůh zde opět navazuje na sliby dané Abrahámovi a tím ukazuje, že na splnění svých slibů stále pracuje. Jde však o dlouhodobý proces, který vyžaduje trpělivou Boží výchovu.

Číslo dvanáct ale nevystihuje přesně počet Izraelských kmenů, když Mojžíš pronáší své požehnání. Ve skutečnosti je kmenů třináct. Z Josefa vzešly dva národy - Efraim a Manase. Tyto kmeny dostaly od Mojžíše požehnání. Žehnáno je tak dvanácti kmenům, území je rozdělené na dvanáct dílů, kmenů je třináct. Tato zvláštní situace naznačuje, že jeden z kmenů nakonec ze seznamu vypadne definitivně. Víme, že to byl Dan a víme pravděpodobně i proč. Ale proč se to ukáže až při závěrečném Božím vybírání do 144 000 vyvolených?

Izrael a Kristus

Jméno Izrael dal Bůh před zákonem. Jméno samo proto není Mojžíšovým zákonem nijak vázané. Naopak, zákon je prostředkem výchovy Izraele, nikoliv cílem. Proto mohl ap. Pavel napsat Efezanům: „*Pamatujte proto vy, kteří jste svým původem pohané a kterým ti, kdo jsou obřezaní na těle a lidskou rukou, říkají neobřezanci, že jste v té době opravdu byli bez Krista, odloučení od společenství Izraele, bez účasti na smlouvách Božího zaslíbení, bez naděje a bez Boha na světě. Ale v Kristu Ježíši jste se nyní vy, kdysi vzdálení, stali blízkými pro Kristovu prolitou krev. V něm je náš mír, on dvojí spojil v jedno, když zbořil zeď, která rozděluje a působí svár. Svou obětí odstranil zákon ustanovení a předpisů, aby z těch dvou, z žida i pohana, stvořil jednoho nového člověka, a tak nastolil mír. Oba dva usmířil s Bohem v jednom těle, na kříži usmrtil jejich nepřítelství. Přišel a zvěstoval mír, mír vám, kteří jste dalecí, i těm, kteří jsou blízcí. A tak v něm smíme obojí, židé i pohané, v jednotě Ducha stanout před Otcem. Nejste již tedy cizinci a přistěhovalci, máte právo Božího lidu a patříte k Boží rodině. Jste stavbou, jejímž základem jsou apoštolové a proroci a úhelným kamenem sám Kristus Ježíš. V něm je celá stavba pevně spojena a roste v chrám, posvěcený v Pánu; v něm jste i vy společně budováni v duchovní příbytek Boží.*“ (Ef 2:11-22) V Kristu jsme všichni, kdo jsme v něho uvěřili smíření s Bohem - Otcem a stali jsme se součástí jeho rodiny. To mimo jiné znamená, že jsme součástí Izraele. Neboť Boží rodina byl i Abrahám a Jákob. Proto mohl ap. Pavel napsat, že máme spoluúčast na smlouvách Božího zaslíbení a můžeme v jednotě Ducha stanout před Otcem. Dosvědčuje to i Izajáš 65:1; „*Dal jsem odpověď těm, kdo se neptali, dal jsem se nalézt těm, kdo mě nehledali. Řekl jsem: "Hle, tady jsem, jsem tady" pronárodů, který nevzýval mé jméno.*“ Jestliže jsme se stali podílníci na dědictví

Abraháma, Izáka a Jákoba, zdědili jsme i jméno Izrael, které dal Bůh Jákobovi. Nejsme dědicové podle těla, ale duchem v němž nás sjednotil Kristus.

A tak mohl ap. Pavel napsat: „*Je-li první chléb zasvěcen, je svatý všechen chléb; je-li kořen svatý, jsou svaté i větve. Jestliže však některé větve byly vylomeny a ty, planá oliva, jsi byl naroubován na jejich místo bereš sílu z kořene ušlechtilé olivy, nevynášeš se nad ty větve! Začneš-li se vynášet, vzpomeň si, že ty neneseš kořen, nýbrž kořen nese tebe! Řekneš snad: Ty větve byly vylomeny, abych já byl naroubován. Dobře. Byly vylomeny pro svou nevěru, ty však stojíš vírou. Nepovyšuj se, ale boj se! Jestliže Bůh neušetřil přirozených větví, tím spíše neušetří tebe! Považ dobrotu i přísnost Boží: přísnost k těm, kteří odpadli, avšak dobrotu Boží k tobě, budeš-li se jeho dobroty držet. Jinak i ty budeš vyřát, oni však, nesetrvají-li v nevěře, budou naroubováni, neboť Bůh má moc naroubovat je znovu. Jestliže tys byl vyřát ze své plané olivy a proti přírodě naroubován na ušlechtilou olivu, tím spíše budou na svou vlastní olivu naroubováni ti, kteří k ní od přírody patří! Abyste nespolehali na svou vlastní moudrost, chtěl bych, bratří, abyste věděli o tomto tajemství: Část Izraele propadla zatvrzení, avšak jen do té doby, pokud nevejde plný počet pohanů. Pak bude spasen všechen Izrael, jak je psáno: 'Přijde ze Sióna vysvoboditel, odvrátí od Jákoba bezbožnost;' (Ř 11:16-26).*

Ano, po celou dobu existence dvanáctikmenného Izraelského království bylo kmenů ve skutečnosti třináct, jakoby přes počet. Bůh věděl, že jeden z kmenů nakonec vypadne. Jak naznačuje už Jákobovo požehnání. Místo něj povstaly z Josefa dva nové kmeny. Kmeny, jejichž matka nebyla Hebrejka. Už ve dvanáctikmenném království je jedna šestina kmenů smíšená a to nevíme, kolik Egyptanů vyšlo s Izraelem z Egypta a stalo se smluvním lidem spolu s tělesnými potomky Abrahámovými. Od začátku je zřejmé, že Bůh nebere příslušenství k Izraeli čistě podle rodového původu. Není proto divu, že mohl přijmout místo neposlušného lidu, lid nový a naroubovat ho jako planou olivu na ušlechtilý kmen. Proto v prorockém obrazu o výběru do 144 000 Izraele chybí jeden z původních kmenů a na jeho místě se objevuje Manase, který se objevil až mnohem později. Kmen, který není čistokrevným potomstvem Abrahámovým.

Ježíš ve více podobenstvích popisuje, že ti kdo ho zavrhlí, budou nahrazeni jinými, kteří nebyli původně pozvaní. Například v podobenství „*O zlých vinařích*“ (Mk 12:1-12), v podobenství „*O hostině*“ (L 14:15-24). A tak se stanou Izraelem i jiní než tělesní potomci Abraháma. Ježíš však také vyslovil podobenství „*O ztracené ovci*“, „*O ztraceném penízi*“ a „*O marnotratném synu*“ (L 15 kapitola), v nichž hovoří o odpuštění a o naději v případě, že se ztracený syn s pokorou vrátí a o radosti v nebi z každého zachráněného člověka. Tato podobenství, i když jsou napsaná v evangeliích, platí pro křesťany i pro Mojžíšův lid, mimo jiné i proto, že Ježíš hovořil k Židům. Nemělo by pro křesťany být překvapením, že budou zpět přijati i ti z tělesného Izraele, které osvobodí jejich osvoboditel ze Siónu. Až z nich sejme hřích.